

CHIRCHIQ OLIY TANK QO'MONDONLIK MUHANDISLIK BILIM YURTI

MAVZU

TA'LIM SIFATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA XALQARO
TAJRIBADAN FOYDALANISH: MUAMMO VA YECHIMLAR

ТЕМА

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕЖДУНАРОДНОГО ОПЫТА
В СОВЕРШЕНСТВОВАНИИ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ:
ПРОБЛЕМЫ И РЕШЕНИЯ

TITL

USING INTERNATIONAL EXPEREIENCES IN QUALITY OF
EDUCATION: PROBLEMS AND SOLUTIONS

CHIRCHIQ OLIY TANK
QO'MONDONLIK MUHANDISLIK
BILIM YURTI

TA'LIM SIFATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA XALQARO
TAJRIBADAN FOYDALANISH: MUAMMO VA YECHIMLAR

УДК: 355.4(78.15)

Таълим сифати самарадорлигини оширишда халқаро тажрибадан фойдаланиш: муаммо ва ечимлар мавзусидаги халқаро илмий-амалий оффлайн/онлайн конференция материаллари тўплами, 2-том, 2021 йил 19 октябрь (Харбий фанлар доктори, профессор, полковник С.С.Абдурайимовнинг умумий таҳрири остида). – Чирчик.: Чирчик ОТҚМБЮ, 2021.-**828б.**

“Таълим сифати самарадорлигини оширишда халқаро тажрибадан фойдаланиш: муаммо ва ечимлар” мавзусидаги халқаро илмий-амалий оффлайн/онлайн конференция тўпламига талабалар, магистрантлар, илмий тадқикот ишларини олиб бораётган изланувчи ва тадқикотчилар, мазкур соҳа мутахассислари хамда профессор ўқитувчиларнинг илмий ишлари киритилган.

Ушбу илмий-амалий оффлайн/онлайн конференциянинг асосий максади ўқитишнинг анъянавий ва замонавий инновацион усуллари, ахборот-коммуникацион технологияларидан фойдаланишининг ўрни ва аҳамияти хамда илм-фан ютукларидан фойдаланишини жорий этиш, олий ҳарбий таълим муассасаларида табиий-илмий ва ҳарбий-касбий фанларни интеграциялаб ўқитиши механизмларини яратиш, таълим сифати самарадорлигини оширишда халқаро тажрибадан фойдаланиш ва курсантлар билимини назорат ва мониторинг килишининг ўзига хос усулларини ишлаб чиқиши бўйича тажриба ва маълумотлар алмашишдан иборат.

Бу эса ўз навбатида ҳарбий таълим профессор-ўқитувчиларининг олий ва ҳориж таълим муассасалари ўқитувчилари билан ўзаро ҳамкорлик ишларини кенг йўлга қўйиш, офицер кадрларни тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш, таълим-тарбия ишлар тизимини янада такомиллаштириш, ҳарбий таълим профессор-ўқитувчиларининг касбий-илмий салоҳиятлари, педагогик маҳоратларини оширишга хизмат қиласи. Келгусида ушбу тўплам материалларини ҳарбий таълим, ҳарбий-илмий фаолиятда кўллаш баробарида, илмий изланувчи тадқикотчи хамда магистрантларнинг илмий изланишларида фойдали манба бўлади деган умиддамиз.

Таҳрир ҳайъати: Отаматов М., подполковник
Ворисова Р., кфи, ҚҚ хизматчиси
Халимов Э., доцент ҚҚ хизматчиси
Абдувоҳидов Ф., катта ўқитувчи, ҚҚ хизматчиси
Халилаев Б., ўқитувчи, ҚҚ хизматчиси
Сулейманова А., III-даражали сержант

MUNDARIJA

ISLAMOVA M.SH., RO'ZIYEVA D.B., MIZOMOVA G.A. Kimyo darslarda harbiy kadrlar kompitentligini oshirish usullari.....	14
ЧАРИЕВ Б.Р. Ўзбекистон республикаси куролли кучлар тизимида малакали кадрлар тайёrlашининг зарурати.....	18
ЭРНАЗАРОВА Ё.О. Олий ҳарбий таълим муассасаларида ҳарбий хизматчилар касб маданиятини такомиллаштириши.....	22
КОЗИМОВА Д.А. Иқтидорли ўкувчиларни тарбиялашда ўқитувчининг педагогик маҳорати.....	25
МЕКАМБАЙЕВ В. А., JURABAYEVA М.М. Harbiy ta'lism rivojlanishining asosiy muammolari va ularni yechish yo'nalishlari.....	26
ОЛИМОВ Т.Х. Ихтисослаштирилган мактабларда иқтидорли ўкувчиларни танлаш ва улар билан ишлаш.....	29
СУЛТАНОВ Н.Ф. Проблемы развития высшего военного образования.....	30
БЕРДЮГИН И.А. Высшее профессиональное образование – глобальные вызовы третьего тысячелетия.....	32
ШЕВЕЛЁВ А.А. Целесообразность и пути повышения самообразования курсантов в высшем военном образовательном учреждении.....	35
СЕЙТИМБЕТОВА Г.А. Компетенциявий ёндашув асосида физика ўқитиши жараёнида ракобатбардош кадрлар тайёrlаши (Нофизик бакалавр йўналиши мисолида).....	37
ҮРОЗБОЕВ Н.У. Бўлажак ўқитувчиларда масъулиятлилик ва ташабbusкорлик фазилатларини ривожлантиришининг назарий таҳлили.....	39
ИСЛОМОВ Ш., ЭРГАШЕВ А Салоҳиятли ҳарбий-ходимларни тайёrlашида ижобий таъсир кўрсатадиган айrim жиҳатлар хусусида.....	41
ARABBOEV M.M., BEGMATOV SH.A., NOSIROV KH.KH., SHAKHOBIDDINOV A.SH. Modern military robots: a survey.....	44
ARABBOEV M.M., BEGMATOV SH.A., NOSIROV KH.KH., SHAKHOBIDDINOV A.SH. Review on unmanned aerial vehicles	48
KHAZRATOVA K.M., DJURAEV SH. T. Implementation of innovative forms and methods of development experience in the training process.....	53
QORAVOYEVA SH. The role of mistakes in teaching second language.....	59
BEKTURDIYEVA SH.S. The importance of english language in military training institutions and need to new curricula	61
HOPMETOB T. Гегемон давлатлар томонидан ҳалқаро гуманитар ҳуқуқ нормаларининг ҳарбий тўқнашувлар даврида бузилиши: ҳалқаро тажриба (<i>Ливия мисолида</i>).....	64
XASONBOYEV B. Harbiy ta'lism jarayonida interfaol metodlarni qo'lash – ta'lism mazmunining tarkibiy qismidir	66
OMONTURDIYEVA M. Tarbiyada qadriyatlarning ahamiyati.....	68
KARIMOVA B.X. Mehrbonlik uylari tarbiyalanuvchilarida milliy g'ururni shakllantirish.	70
XUDOYQULOV N. Milliy qadriyatlar va mashhur tarixiy shaxslar o'quvchilarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash vositasi	72
XAYITOV J.X. Bo'lajak texnologiya fani o'qituvchilarida kreativlikni rivojlantirishning ba'zi jihatlari.....	74
NURMAMATOV Z.SH. Bo'lajak texnologiya fani o'qituvchilarini innovatsion faoliyatga tayyorlash texnologiyasi.....	76
XOLIKOV N.T. Harbiy ta'limgning mohiyati.....	78
NIGMATOV Z.Z., SOYIPOVA M.Z. Harbiy kadrlarni tayyorlash tizimini takomillashtirishda "ustoz-shogird" munosabatlarni shakllantirishning ayrim jihatlari.....	80
RAXMATJANOV O'.D. Talim sifati va samaradorligini yaxshilashda rivojlangan	

mamlakatlar tajribasini amalga tadbiq etish.....	82
ЭШКУВВАТОВ Ш.Н., МАХМУДОВ Н.А., УЛАШОВ Ж.З. Аннигиляция позитронов в иттриевых сверхпроводящих керамиках, изготовленных различными методами.....	85
ТОЈИҮЕВА Н.Е. Ta'lim samaradorligini oshirishda pedagogik metodlarning ahamiyati	86
ХОЛИҚОВ И.Р. АМАНОВ Г.М. Ҳарбий таълим муассасаларида кадрларни тайёрлаш	91
такомиллаштириш.....	
ИСМАИЛОВ М.К. Талабаларда саноген тафаккурни ривожлантиришнинг рефлексив технологиялари.....	95
RASULOV A.U. Teaching Grammar Through Communicative Approach.....	99
АТОЕВА М.Ф. Таълим сифатини оширишда педагог компетентлигини ривожлантириш йўллари.....	103
САЛОМОВ Г.Ю., ФАНИЕВ Ҳ. Й. Тарбиявий соатларни инвариант ва вариатив усулларда ташкил қилиш ва ўтказиш.....	105
САИДОВА Р.М. Ҳарбий таълим муассасаларида кадрларни тайёрлаш.....	107
АХМЕДОВ Н.К. Alohida xorij davlatlari qurollari kuchlar harbiy xizmatchilarini tarbiyalash tizimi....	109
ТЎРАЕВ Ш.Ф. Мустакил таълим ўқитишининг самарали усули.....	113
ИСМАИЛОВ Д.Т. Нуткӣ маҳоратини ривожлантириш орқали ҳарбий хизматчиларни маданийликка эргаштириш.....	115
QALANDAROV E.Q. XUSHVAQTOV О‘N. Umumiyo‘tta ta’lim maktab fizika o‘qituvchilari oldida turgan dolzarb muammolar.....	118
RUZIEV M.G., SAPAROV A. Y. Ta’lim-tarbiyada tarixiy xotira va ona tilini qadrlash...	121
ЗИЯДУЛЛАЕВ А.Ш., АМЕТОВ Э.С., КОБИЛОВ Ж.С., ЖУРАБОЕВ Н.И.,	
ҲАМРОҚУЛОВ Г.Б. Курсант ва тингловчиларнинг мустакил таълим вақтини ташкиллаштиришнинг асосий вазифалари.....	123
KADIROVA М.М. Oliy ta’lim muassasalarida ta’lim texnologiyalaridan foydalanish yo’llari.....	125
УЗОҚОВ А.М., НУРУЛЛАЕВ Л.Л. Олий таълим муассасалари талабаларининг ватанпарварлик даражасини баҳолаш мезонлари.....	127
ПУЛАТОВ Б.Ж. Профессионал кадрларни тайёрлаш устувор вазифа.....	131
ISLOMOV M.U., DJANIKULOV SH.B. Ta’lim sifati samaradorligini oshirishda yapon ta’limi tajribasidan foydalanishning yutuq va kamchiliklari.....	133
MOVLANOV A.S. Texnika fanlarini o’zlashtirishda foydalilaniladigan adabiyotlar roli.....	135
АХМЕДОВ Э.Э. Ҳарбий педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини оширишга қўйилаётган замонавий талаблар.....	139
БЕКНАЗАРОВ А.А., МАМАРАУФОВ О.А., ТОЖИБОЕВ Д.Ё. Ватан – муқаддас, уни химоя қилиш шарафли бурчdir!	141
ФАНИЕВ А.С. Ҳарбий таълим-тарбия – келажак подевори.....	145
МАМАРАУФОВ О.А., АСОМИДДИНОВИЧ В.А., ТОЖИБОЕВ Д.Ё.	
Миллий маънавият юксалишида мағкуранинг ўрни.....	149
МАМАТҚОБИЛОВ Т.Д. ҲАЙДАРОВ Қ., ТОЖИБОЕВ Д.Ё. Ватан – муқаддас, уни химоя қилиш шарафли бурчdir!	151
КАРИМОВ Б.Т. Таълим ва тарбия методикасининг замонавий йўналишлари.....	154
БЕКНАЗАРОВ А.А., ТОЖИБОЕВ Д.Ё., ДЖАМАЛОВ Х. Т. Мудофаа тизимида маънавий – маърифий ишларни самарали ташкил этиш омиллари.....	156
ТОЖИБОЕВ Д.Ё. Янги ўзбекистон тараққиётида ёшлар сиёсати.....	159
УРУНОВ У.Р. Илгор хорижий тажрибаларни ҳарбий таълим тизимида жорий этиш услугияти.....	161
ҚОДИРОВ Д.Х. Абу Ҳомид Фаззолий қўшин ва аскарларнинг фазилати ҳақида.....	163
АБДАЗИМОВ А.Д., ИРИСОВ Х.Д., АТАДЖАНОВА М.М. Магистратура талабаларининг илмий-тадқиқот семинари фаолиятини ташкил қилиш ва ўтказиш	

tajovuzkor hujumiga munosib zarba berishga qodir ofitser bo'lishi. Bunday fazilatlarga erishish uchun "O'zbekistonda harbiy xavfsizlikni ta'minlashda harbiy kadrlar siyosatining o'mni" deb nomlangan magistrlik dissertatsiyasining natijaviy holati sifatida shuni ta'kidlash lozimki, harbiy xavfsizlik tizimida harbiy kadrlar muhim o'rinn tutadi.

Mudofaa vazirligi tizimidagi Qurolli Kuchlar oliv harbiy bilim yurtlari kursantlar va tinglovchilarini tarbiyalashni samarali amalga oshirish uchun sanab o'tilgan omillarni bartaraf etish yoki cheklash yuzasidan quyidagilarni taklif etaman:

birinchidan, Qurolli Kuchlar oliv harbiy bilim yurtlari kursantlarni va tinglovchilarini tarbiyalashda ta'limgardiy tizimining ilg'or pedagogik texnologiyalar bilan boyitib borishni ta'minlash va bu o'rinda asosiy e'tiborni kursant va tinglovchilarini tayyororgarligida zamonaviy texnik va texnologik vositalardan (kompyuter, internet va boshqalar), yordamida amalga oshirilishi. Shu bilan bir qatorda ta'limgardiy tizimining ilmiy uslubiyatini takomillashtirishda xorijiy mamlakatlar tajribasidan keng foydalanish;

ikkinchidan, ofitser shaxsini professional zamon talablari darajasiga yetkazish uchun, tanlash, malaka oshirish va qayta tayyorlash masalalari katta e'tiborni jalg etadi. Shu nuqtai nazardan ofitserlarni uzlusiz ta'limgardiy jarayonini mukammallashtirish yuzasidan, o'quv metodik bazasini rivojlantirish va qayta ko'rib chiqish;

uchinchidan, ta'limgardiy tizimining moddiy ta'minoti darajasini yaxshilash maqsadida oliv harbiy bilim yurtlari, harbiy qism va okruglarning o'z imkoniyatlardan kelib chiqqan holda va shu bilan bir qatorda, mahalliy hokimiyat va oliv o'quv yurtlari bilan yaqin hamkorlikni yo'lgan qo'yish.

FOYDANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi birinchi Prezidenti Islom Abdug'aniyevich Karimovning Qurolli Kuchlarimizni tashkil topganining 23 yilligi bayram tabrigi.
2. Военная психология и педагогика: Учебное пособие/ Под ред. П.А.Корчемного. Л.Г. Лаптева, В.Г. Михайлова.- М.,1998.
3. Воспитательная работа в Вооруженных Силах Российской Федерации. Учебно-методическое пособие/ Под ред. И.А.Липского.- М.:ВУ. 1995.
4. Анализ воспитательной работы в вооруженных силах Франции//Информационно-методический сборник. М.:ЦВСПИИ ВС РФ. 1993. N 3 (6). С.63-71.

МУСТАКАИЛ ТАЪЛИМ ЎҚИТИШНИНГ САМАРАЛИ УСУЛИ

*Тўраев Шуҳратжон Фармонович
Бухоро давлат университети таянч докторанти*

Аннотация: Ушбу маколада мустакил таълим ва ўқитиш жараёнида мустакил таълимнинг эгаллаган ўрни, ўкув дастурларини тузишида мустакил таълиmsga бўлган талаб ва мустакил таълимнинг самараси хакида баён килинган.

Калип сўзлар: мустакил таълим, таълим олиш, билиmlарини мустахкамлаш, анъанавий ўқитиш усули, ўкув материали.

Аннотация: В этой статье описывается роль независимого обучения в процессе независимого обучения и преподавания, необходимость независимого обучения при разработке учебных программ и эффективность независимого обучения.

Ключевые слова: самостоятельное обучение, обучение, закрепление знаний, традиционный метод обучения, учебный материал.

Abstract: This article describes the role of independent learning in the process of independent learning and teaching, the need for independent learning in the development of curricula, and the effectiveness of independent learning.

Key words: self-study, training, consolidation of knowledge, traditional teaching method, educational material.

Олий таълим ислохотлари – энг аввало ракобатбардош мутахассисларни тайёрлаша ва меҳнат бозорига йўналтирилгандир. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чоратадбирлари тўғрисида»ги Каорори узлуксиз таълим тизимини ривожлантириш, мамлакатимизнинг изчил ривожланиб бораётган иқтисодиётини юкори малакали кадrlar билан таъминлаш, барча худудлар ва тармокларни стратегик жиҳатдан комплекс ривожлантириш масалаларини ҳал

килиш борасида олий таълим тизими иштирокини кенгайтириш йўлидаги яна бир муҳим амалий қадамдир.

Талабалар ўқитувчининг бевосита иштирокисиз ёки билвосита бошқарувида у берган вазифа, дарслик асосида индивидуал бажарадиган иши мустакил иш хисобланади. Талабаларнинг мустакил иши ўкув жараёнининг ажралмас кисмидир. Ўкув материалларининг талабалар томонидан мустакил ўзлаштирилишини такомиллаштишмасдан замонавий таълим олдига кўйилган вазифаларни талаб даражасида бажариш мумкин эмас. Мустакил таълимни амалга оширишда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 12 июндаги “Олий таълим муассасаларининг раҳбар ва педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ4732-сонли фармони ижроси бўйича ташкил этилаётган қайта тайёрлаш курслари ўкув дастурларида албатта мустакил таълим ҳақида маҳсус мавзулар ўз ўрнини топиши керак; - талабалар мустакил ишларини самарали бажаришлари учун компьютер ва интернет тармоги билан таъминланишлари зарур; - талабалар мустакил ишини тўғри режалаштирмасдан керакли натижаларга эришиб бўлмайди. Мустакил таълимни фаоллаштирмасдан олий таълимда талабаларни самарали ўқитишни кўз олдимизга келтириш кийин. Ҳозирги давр мутахассисидан юкори даражадаги тайёргарлик, мустакил равиша қарорлар қабул қила олиш, белгиланган вазифаларни бажариш учун кўп маълумотлар орасидан кераклигини танлаб олиш ва бу маълумотларни қайта ишлай олиш талаб килинади. Талабаларнинг таълим олишда анъанавий ўқитиш усулидан мустакил фаолиятига катта эътибор бериб бориши асосий етакчи фойдир. Мустакил таълим талабаларга билим беришда бу талабани ўз ҳолига ташлаб кўйиш эмас, балки педагог томонидан мунтазам бошқариладиган талабаларнинг мустакил фаолиятидир. Талабаларнинг мустакил таълимидан асосий мақсадлар кўйидагилардан иборатdir:

- янги билим олиш усуllibарини эгаллаш, жараёнларни мустакил таҳлил қила олиш;
- аудиториядаги машғулотларда олган билимларини мустаҳкамлаш, чукурлаштириш, кенгайтириш ва тартибга солиш;
- меъёрий-хукукий актлар, маълумотлар ва маҳсус адабиётлар билан ишлашин ўрганиш;
- ўкув материалларини мустакил ўрганиш;
- фаоллиги, билим ортириши, ижодий ташаббуси, масъулияти ва тартиблигини ривожлантириш;
- олган билимларини амалиётда кўллай олишни шакллантириш;
- Мустакил фикр юритиши, ўз-ўзини ўстириш, ўзининг режасини амалга оширишини шакллантириш;
- тадқиқот қила олиш қобилиятини ривожлантириши.

Талабалар мустакил таълимидан асосий вазифаси мустакил равиша маълумотлар топиши усули билан билим олишни ривожлантириш, ўкув жараёнига ижодий ёндашишга фаол қизиқишини шакллантирдан иборат. Талабалар мустакил равиша курс ишлари, курс лойиҳаси, битирув малакавий иши ва магистрлик диссертацияларини тайёрлаётганларида кўйилган муаммоларни чукур таҳлил қилиб, ўзларининг мустакил асосланган фикр ва хуносаларини чиқаришлари керак. Мустакил таълимнинг самарали бўлиши учун кўйидаги усул ва воситалардан фойдаланиш мақсадга мувофиқ: кластер, сухбат, баҳс, тоифалаш жадвали, пинборд, инсерт, “Биламан, билишни хоҳлайман, билиб олдим” жадвали, Т-жадвал, Венн диаграммаси, “Нима учун?”, балиқ скелети ва бошқалар. Маъруза дарсларида камида 50% вактда талаба мустакил ишлаши керак. Бунинг учун маърузани савол-жавоб-мунозара шаклида ташкил этиш лозим, яъни ўқитувчи янги маълумотни нафакат баён этади, балки кўйилган саволларга жавоб излаб топишни ташкиллаштиради; маърузани савол-

жавоб усулида олиб боришда ўқитувчи маъруза давомида бутун курс ёки бўлум бўйича ўқувчиларнинг саволларига жавоб беради;

- анжуман, маъруза, ўкув дастури доирасида илмий-амалий машгулот сифатида, аввалдан белгиланган муаммо бўйича маъруза ва сўзга чиқишилари эшишилади; машгулот якунидаги ўқитувчи маълумотларни тўлдирди ва аниқлик киритади;

- ўқувчиларнинг вактичча эркин фикр алмашишига рухсат берилади;

- ўқитувчи олдиндан кўзланган хатоликлар килиб, маъруза якунидаги талабаларнинг ташхиси ва кўйилган хатоликлар таҳлили олиб борилади;

- ўқувчиларга саволлар берилади ва уларнинг жавобларидан фойдаланилади. Талабалар мустакил ишининг мақсади, вазифалари, ташкил этилиши, бошкариш ва назорат қилиш ҳамда баҳолашни таҳлил қилиш натижасида талабаларнинг мустакил ишининг самарадорлигини ошириш учун қўйидаги хулоса таклифларни беришни мақсадга мувофиқ;

- бакалаврият йўналиши талабаларининг хафталик умумий юкламаси (аудитория ва аудиториядан ташкари) ҳажми 54 соат килиб белгиланган бўлиб, мустакил таълим 22 соатни, яъни 40%ни ташкил этади (чет давлатларда эса бу курсаткич 60-70%). Лекин, шуну таъкидлаб утишимиз керакки, факатгина мустакил соат ҳажмини ошириш билан талабаларнинг мустакил иши самарадорлигини ошириш мумкин эмас;

- сифатли ўтказилган маъруза талабалар мустакил ишини бажаришига керакли маълумотлар беради. Бундан келиб чиқадики, талабалар мустакил ишини бажаришига каратилган катта эътибор маъруза машгулотларининг ролини пасайтирасдан, аксинча уларни янги педагогик ва ахборот технологияларни кўллаб ўтказиш орқали самарадорлигини ошириш мақсадга мувофиқдир;

- талабалар мустакил ишини тўғри режалаштириш, ташкил этиши, назорат қилиш ва баҳолашнинг сўнгти ютуқларини чукур ўрганиш учун педагогларнинг малакасини ошириш мақсадга мувофиқдир. Ҳозирги вактда айниқса коронавирус пандемияси вактида олий таълимда фанларни ўқитиши сифатини оширишда масофавий ва мустакил таълимнинг ўрни мухим аҳамият касб этади ва онлайн таълимни амалга оширишнинг асосини ташкил этади.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Ш.М. Мирзиёевнинг 2017 йил 20 апрельдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-сонли карори.
2. Толипов Ў. К., Усмонбоева М. Педагогик технологияларнинг татбиқий асослари.– Т.: Фан, 2006. – 262 б.
3. Мирсолиева М.Т., Ҳошимова М. ОТМда ўкув жараёни ва ўкув-услубий фаолиятни модернизациялаш ҳамда инновацион таълим технологияларини жорий этиши// Ўкув-услубий мажмуя. – Т.: БИММ, 2015.

НУТҚИЙ МАҲОРАТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ОРҚАЛИ ҲАРБИЙ ХИЗМАТЧИЛАРНИ МАДАНИЙЛИККА ЭРГАШТИРИШ

Исмаилов Д.Т

**ЧОТҚМБЮ Тактика кафедраси Умуқӯшин бўлинмалари тактикаси цикли катта
ўқитувчиси, подполковник**

Аннотация: Маколада нутқ маданияти, нотиклик санъати, унинг тарихи, нуткнинг коммуникатив сифатлари, нутқ одоби ва адабий тил нормалари каби масалалар ҳақида фикр юритилади. Шу билан бирга маданий нутқ кўнникмаларини хосил қилиш учун зарур бўлган кўрсатмалар ва нутқдан тўғри фойдаланиши борасидаги мулоҳазалар келтирилган.

Калит сўзлар: риторика, алоқа воситаси, коммуникатив аспект, нутқ, нотиклик, нутқ маданияти, нуткӣ этикет, таъсирили нутқ, тил қонуниятлари, оғзаки ва ёзма нутқ, адабий тил нормалари.

Аннотация: Содержание статьи охватывает вопросы о культуре речи, ораторском искусстве, коммуникативные качества речи, правила речи и нормы литературного языка. Также необходимые рекомендации для приобретения навыков о культуре речи и размышлении по правильному применению той или иной речи.

